

Kuba och mänskliga rättigheter

Eva Björklund

Under snart 20 år har USAs kampanj mot Kuba i FNs MR-kommission givit Kuba en central roll i de årliga överläggningarna. Och trots att USAs hets mot Kuba inte längre har plats i det nya MR-rådet riktas mycket intresse mot Kuba, som hyllas av tredje världen som där ser ett hopp, och förtalats av många i den första, som ser ett hot. Men allt färre även i den första världen deltar i hetsen.

En nyhet i MR-rådet, som 2006 ersatte den gamla MR-kommissionen, är den Allmänna regelbundna granskningen, ARG (se sid 6), av alla medlemsländers resultat när det gäller MR. Den ska ersätta den särbehandling som USA och dess allierade i den gamla kommissionen drev fram mot de länder de inte hade kontroll över.

I februari var det Kubas tur, som ett av de 16 länder som skulle granskas i fjärde omgången. Under hela 2008 hade Kuba samlats in uppgifter till rapporten, inte bara från statliga källor utan också med hjälp av över 200 ideella organisationer. I en sammanställning av höga MR-representantens kansli i Genève tillkom de olika FN-organens uppgifter och synpunkter från över 150 internationella "berörda organisationer". Över hundra

stater anmälde sig på talarlistan till det möte som 5 februari skulle diskutera detta. Nationernas Palats sal XVII var fullpackad hela tiden. Och tiden räckte bara till 60 inlägg, de övriga fick lämna in sina skriftligen.

Nyhetsbyrån IPS rapporterade 11 februari att MR-rådets sammanfattning av läget på Kuba visade på ett omfattande stöd för örket från de flesta länderna medan kritik bara framfördes av ett litet antal. Så kubanerna såg resultatet som en "seger för sanning och rättvisa" enligt vice utrikesminister Bruno Rodriguez. Av de 60 som framförde synpunkter och rekommendationer på mötet framhöll 51 framför allt revolutionens landvinningar på alla MR-områden, inte bara rättigheter som gäller hälsa, utbildning, arbete, social trygghet, kultur "utan också det sociala deltagande och det frihetliga klimatet i landet", enligt Rodriguez.

Kuba tog till sig 60 av de 89 rekommendationer som framfördes, 57 från länder i Afrika, Asien, Latinamerika och Karibien, och 3 från Schweiz, Tjeckien och Nederländerna. 17 skulle Kuba studera vidare och besvara innan plenarmötet i juni då slutrapporten ska antas. Där ingår rekommendationer att minska antalet brott som kan beläggas med dödsstraff respektive att avskaffa det (Italien och Schweiz).

Många av talarna tog också upp USAs blockad som "ett flagrant, massivt och systematiskt brott mot hela den kubanska befolkningens mänskliga rättigheter", enligt Rodriguez. Han avslutade intervjun med IPS med

forts nästa sida

REKOMMENDATIONERNA VAR HUVUDSAKLIGEN INRIKTADE PÅ

att fortsätta:

- med deltagande demokrati och uppnå millenniemålen
- främja MR, fokusera på barn och gamla, rätt till bostad, utbildning mm
- driva på MR-utbildning inom alla myndigheter
- stödja Palestinas sak, alla folks rätt till självbestämmande, slut på alla ockupationer
- inte tillämpa dödsstraffet
- prioritera jordbruk och matsäkerhet, reparera och ersätta bostäder som förstörts av orkanerna
- samarbeta med FNs MR-mekanismer och bjuda in alla särskilda rapportörer
- civilsamhällets aktiva medverkan genom uppföljning av ARG, publicera resultatet

att dela med sig av erfarenheter och god praktik när det gäller:

- jämställdhet mellan kvinnor och män
- eliminera diskriminering, våld i hemmet,
- garantera allas tillgång till kultur,
- fängrehabilitering och brottsförebyggande
- stöd till sårbara grupper, ungdomar, personer med funktionshinder,
- bred tillgång till informations- och kommunikationsteknologi,
- skydd mot naturkatastrofer,
- internationellt biståndssamarbete och solidaritet, biståndsarbetares höga moral och etik,
- bekämpa HIV/AIDS,

- hur de kunnat uppnå sådana framsteg inom MR trots blockad och orkaner

och

- att anpassa lagstiftning till de FN-konventioner Kuba undertecknat
- att vidta åtgärder för att garantera att inga bort begås mot internationell fångvårdsstandard

Bland de 17 rekommendationer som Kuba tänker besvara till plenarmötet i juni ingår att:

- ange tidpunkt för ratificering av ett antal FN-avtal som hittills bara undertecknats
- inrätta ett nationellt MR-institut enligt Parisavtalet
- bjuda in Internationella Röda Korset och andra internationella organisationer
- minska antalet brott som kan föranleda dödsstraff respektive avskaffa detsamma

De rekommendationer som tillbakavisades för att de utgår från grundlösa anklagelser eller för att de inkräktar på Kubas rätt till självbestämmande och försvar mot USAs aggressionspolitik kom från Israel, Kanada, Österrike, Slovakien, Italien, Nederländerna. De avsåg bland annat att avskaffa kapitel 88 och artikel 91 i brottsbalken (kriminaliserar samarbete med utländsk makt för att ändra statsskicket), frigivning av de som dömts enligt dessa lagar samt att ändra medialagstiftningen (som anger att massmedia bara kan ägas av samhälleliga eller ideella organisationer).

forts från förra sidan

sammanfattningen att "fram till idag har påstådda brott mot mänskliga rättigheter på Kuba använts som förevändning för blockaden, men detta FNs MR-råd har nu satt på pränt i denna rapport, antagen i consensus, att denna förevändning inte har någon grund".

Vid en genomgång av alla inläggen ser jag att många lyckönskade Kuba för en bra rapport, väldigt informativ och allomfattande. De framhöll också den breda och öppna process där civilsamhällets organisationer deltagit och att arbetet fått vid spridning i landet. Många framhöll också den positiva roll Kubas spelat inom det nya MR-rådet.

Men det var en mycket påtaglig skillnad mellan nord och syd, mellan rik och fattig, mellan imperialist och underkastad. Av över 80 inlägg (skriftliga medräknade) tillhörde 21 EU, Israel och Kanada. Och det var där – särskilt från Israel och Sverige – som ekona från USAs propaganda hördes: Men även bland EU-länderna dominerade ändå mer positiva tongångar. Det nu 10-åriga mantrat om politiska fångar, odrägliga fängelsevillkor, rättslöshet drogs bara av en handfull. Irland m fl konstaterade att FNs särskilde rapportör om rättigheten till mat som besökte Kuba 2007 intygat att den tillgodoses även i fångelserna. Varken EUs ordförandeland Frankrike eller Norge, Spanien, Storbritannien, Portugal, Tyskland eller de flesta av de nya EU-länderna från f d Warsawapkten tog upp tråden..

Den arbetsgrupp som ska behandla rapporten, rekommendationerna och Kubas svar består av Gabon, Bosnien-Herzegovina och Uruguay. De ska lägga fram sitt förslag till plenardiskussion i rådet i juni.

